

Bir yorumda bana hoş bir eleştiri getirilmiş:

.....

Arapça bilmediğini söyleyen biri olarak, bir çevirinin en doğru çeviri olduğuna nasıl karar veriyorsunuz? Sanırım Çince de bilmiyorsunuz. Mesela Mo yan'ın "İri Memeler ve Geniş Kalçalar" kitabı doğru mu çevrilmiştir?

Bu eleştiriye yorum kısmında şöyle bir cevap verdim:

Arapça'ya olan uzaklığım ile Çince'ye olan uzaklığım eşit değil. Kuran'ı Arapça okumayı biliyorum, bildiğim için kelimeleri tanıyorum, 2013 yılından beri çalışma çalışma ilerleme kaydettim. Kuran'ın Arapça'dan bağımsız olarak kendi içerisinde bir dil özelliği var. Hatta bazı konuları ben fark ettikten sonra yılların ilahiyatçılarının ağzından aynısını duymam gibi pek çok tecrübe yaşadım. Bu benim üstünlüğüm değil; Kuran metnini çalışma çalışma Kuran'ın kazandırdığı bir şey. Dolayısı ile bazı konulardaki iyi-kötü çeviriyi fark edebiliyorum. Bu salt metne bakarak mevcut Arapça bilgisinden dolayı varılan bir sonuç değil; Kuran'ın o kelimeyi değişik yerlerde nasıl kullanmış olduğunu, bağlamları vb. konulara zamanla vakıf olmanın getirdiği bir farkındalık. Çince ne bir harf bilirim, ne bir aşinalığım var. Dolayısı ile kıyaslanabilecek örnekler değil.

Yorum kısmında verdiğim bu cevabı kısaca örneklendireyim:

Sorularlaİslamiyet sitesinde şöyle bir yazı geçiyor....

“Salat” kavramının yer aldığı bağlamlara göre taşıdığı farklı manalarla ilgili en fazla vecih zikreden Kur'an sözlüğü yazarı, Ebu Abdurrahman İsmail b. Ahmet ed-Darirî el-Hîrî en-Nîsâbûrî'dir. (ö.430/1039) en-Nîsâbûrî konu ile ilgili eserinde zikri geçen kavramın Kur'an'da tam **yirmi iki farklı anlamı (vech)** olduğunu belirtmekte ve bunları da sırasıyla şu şekilde sıralamaktadır:

Benim Arapça'ya vakıflığım elbette Ebu Abdurrahman İsmail b. Ahmet ed-Darirî el-Hîrî en-Nîsâbûrî yanında yok'tur. Fakat kendisinin 22 farklı anlama geldiğini söylediği maddelerin bir kaçın akısaca bakalım:

11. Mescid: “Sarhoşken salata/mescide yaklaşmayın” (Nisa, 4/43)

Abdurrahman İsmail b. Ahmet ed-Darirî el-Hîrî en-Nîsâbûrî'ye göre bu ayetteki salat “mescit” anlamındaymış. Kuran çalışır birisi olarak Kuran’da zaten “mescit” diye bir kelime varken neden burada “mescit” yazılmamış da “salat” yazılmış? Kuran çalışarak vakıf olduğum bu bilgiyi red mi edeyim? Koşulsuz, engin bir Arapçası var diye Nîsâbûrî'ye teslim mi olayım?

19. İslam: “Ne tasdik etti ne de İslam’a girdi (sallâ).” (Kiyame, 75/31)

Nisaburi'ye göre burada da Kuran’da zaten var olan “İslam” kelimesi kullanılacak yerde “salla” ifadesine yer verilmiş ama bu İslam demekmiş.

Yine, “salat” konusu bağlamında yapılan çok yaygın bir savunma var. Dinimizislam sitesinden örneklendirelim:

Her dilde olduğu gibi, Türkçede de bir kelimenin çeşitli manaları olur. Cümleye göre anlamı değişir. Mesela yüz kelimesinin birkaç anlamı vardır. Birkaç örnek verelim:

- 1- Denizde yüz!
- 2- Ona yüz verme!
- 3- Bana yüz lira ver!
- 4- Ne güzel yüz bu...
- 5- Koyunun derisini yüz!
- 6- Bıçağın keskin yüzü...
- 7- Kumaşın yüzü de, astarı da güzeldir.
- 8- Yorganın ve yastığın yüzünü değiştirdik.
- 9- Ne yüzle geldin bize?

- 10- Size gelmeye yüzüm yok.
- 11- Binanın arka yüzü boyandı.
- 12- Adamda hiç yüz yok.
- 13- Bu yüzden uzun yazmak zorunda kaldık.

Bu örneği verenler galiba Türkçe'den bihaber. Bu örneklerde madde 3 hariç tamamı aynı kök anlama sahip. (Rakam olan "yüz" e ilişkin etimolojik kaynak bulamadım) Çünkü, "yüz" bir şeyin en görünen, en çok muhatap olunan kısmı demek. İnsanın kaş, göz, burun, ağız, alın, çene olan kısmına bu sebepten "yüz" denilmiş. Adamda yüz yok derken yine "insan yüzü"nden yola çıkılarak deyimisel bir kullanıma gidilmiş. Biz bu deyim anlamını "insan yüzü" ne demek bildiğimizden dolayı anlarız. Hayvanın en dış kısmına "yüz" denilmiştir; onu çıkarmak ise "yüz" mektir. Aynı anlam ağacı filleşmiş. Onun için suyun üstünde kayıp giden insan suyu yüzer, o yüzden suda yüzmek deriz. Yorganın yüzü , bıçağın keskin yüzü vb. bunlar hep ortak bir anlam kökünden beslenir.

Siz ise, Kuranda "dua" kelimesi varken ve bambaşka bir anlam ağacından geliyorken "burada salat dua anlamındadır" diyerek dua kelimesini de salat kelimesini de hiçe sayıyorsunuz. Bari zaten Kuranın içinde olan bir kelimeyi seçmeyin de Kuranda hiç geçmeyen bir kelimeyi seçin.

"Yüzüne bir maske taktı ve havuzda yüzmeye gitti"

Bu metnindeki "yüz" mek kökünün "salat" olduğunu varsayalım.

Bu metni İngilizce'ye çevirirken ilk kısma elbetteki "face" diyeceğiz; ikinci kısma ise "swim" karşılığını vereceğiz. Ama çeviri yaptığımız orijinal dil'deki "yüz" mek kökünü unutmayacağız. Yani nasıl ki bu örnekte "yüz" Türkçe'de "aynı anlam köküne sahiptir" diyerek İngilizce'ye her iki tarafa da "face" veya "swim" yazmıyoruz; salat'ı çevirirken de illa ki her yerde aynı şekilde çevrilir demiyoruz; ama dikkat; nasıl ki "yüz" kökü Türkçe'de aynı, salat'ın da kökü Arapça'da aynı... Aynı anlam ağacından gelen kullanımlar hepsi...

Ama yapılan hata gün gibi açık.

"İlk kısımdaki "yüz" alim bilmem kim ve icmaya göre ayakkabı anlamına gelir. İkinci kısımdaki yüz de filan filan rivayete göre bıçaklamak anlamına gelir." dercesine bir mantıkla anlamlar

verilmiş.

Yani siz Kuran'da "secde" kelimesi var iken salat= mescid di-ye-mez-si-niz! Bunu dil bilimi reddeder. Dua kelimesi zaten varken bu ayette salat dua anlamındadır di-ye-mez-si-niz!Bunu mantık reddeder.

Yapılması gereken şu: Bir dil bilimci titizliği ile, tüm mantık kurallarını da uygulayarak metni incelemek; tüm yapıyı ortaya çıkarmak ve her dildeki doğru karşılıklarını bulmak.

Fakat ne yazık ki ilahiyat fakülteleri ne yazık ki hala alim bilmem kimin 36 ciltlik filan filan eserini çevirmeyi iş bilmekle meşgul. Arapça gramerini, Kur'an gramerini en iyi çalışacak olan onlar. Fakat onlar ne yazık ki böyle bir şeyi amaç edinmiyorlar.

İş de bizim gibi garibanlara kalıyor.

